

Драгана Радојичић, *Између култура Истока и Запада: Северозападна Бока Которска, Етнографски институт САНУ, Посебна издања – књига 56, Београд 2006, 277 стр.*

Књига "Између култура Истока и Запада" ауторке др Драгане Радојичић је посебно издање Етнографског института САНУ, педесетшесто по реду, и трећа је објављена монографија ове ауторке. Тематски се ово дело надовезује и заокружује претходне ауторкине радове и истраживања културних процеса на подручју Боке Которске која спроводи преко две деценије. "Између култура Истока и Запада" је и збиља одлична одредница за културни и историјски положај овог дела Средоземља. Преплитање друштвених и културних утицаја који су оставили печат на овом простору фокални је мотив који се провлачи кроз текст, и ова књига, осим што представља студиозну монографију из области проучавања културе, истовремено је и *homage* културном мозаику Средоземља, начињен у облику књиге посвећене једном делу тог комплексног мозаика смештеном на источној обали Јадрана.

Књига др Радојичић бави се етнолошком реконструкцијом културе и друштвених прилика северозападног дела Боке Которске у времену које је било турбулентно и контрадикторно у исти мах – прелазак херцеговског и рисанског краја из турских у млетачке руке означавао је истовремено почетак процвата тог региона, али и опадање моћи које *Regina maris* постепено проживљава током 18. века. Опис и анализа културних прилика Боке (посебно херцеговског подручја) у овом столећу неизбежно се морају заснивати пре свега на архивској грађи. "Између култура Истока и Запада" архивалије користи заиста до максимума – извори из венецијанског, которског и херцеговског архива су детаљно презентовани и етнолошки обрађени. Кроз књигу не само да смо сведоци скрупулозне научне обраде архивских извора, већ и њиховог подастирања које живо дочарава прилике, културу и људе тог времена – уз истовремену анализу културе и друштвених односа, архивски подаци су нам на овом месту понудили и слику живота Бокелки и Бокелја тог доба.

Примарни интерес истраживања у овој књизи је материјална култура епохе. Кроз анализу различитих елемената материјалне културне ишчитава се социо-културна слика прошлог времена, и као што ауторка каже: "Ово је обала на којој су се преливали таласи више културних слојева, сударали се ношени и са Истока и са Запада. Има безброј примера којима се то може доказати. Овде сам изабрала само неке из области материјалне културе, тражећи чврсто упориште у историјским и друштвеним гигањима током 18. века." Од свих аспеката материјалне културе, у књизи је највећа пажња посвећена женском костиму с обзиром да су на "женској одећи најјучљивији трагови културних слојева, утицаја и адаптивних проце-

са." Женско одевање је приказано и истражено врло детаљно – у књизи је обрађен читав низ елемената женског (и традиционалог и грађанског) костима, обуће, оглавља итд. Осим самих елемената одеће испитани су и накит, тканине и занати одевне струке у 18. веку у овом делу Боке.

"Између култура Истока и Запада" на 277 страница обрађује културу, пре свега материјалну, 18. века кроз неколико поглавља. Након увода дат је аналитичан преглед историјских и друштвено-културних оквира. После поглавља о занатству одевне струке те тканинама, следи поглавље о женском костиму где су сукцесивно и детаљно обрађени многобројни одевни предмети. Једнако прецизно су написана и поглавља о обући, оглављима, рубљу, украсним модним детаљима и накиту. Након закључка и извора и литературе, следе илустрације барокних и савремених сликара са приказима и традиционалног и грађанског одевања Боке и Млетака.

Значај ове књиге за домаћу етнологију и проучавање културе је вишеструк. Најпре стога што је примарни циљ истраживања материјална култура чије се етнолошко проучавање не спроводи у знатнијој мери последњих година, а монографска издања са темама из ове области културе нису честа – наравно, материјална култура и њена анализа нису циљ сам по себи, те ауторка преко обраде елемената овог сегмента културе даје и комплексну слику општег социо-културног миљеа епохе и подручја. Од значаја је исто тако и врело информација за истраживање – архивалије се овом књигом поново препоручују и ауторима и читаоцима из струке као релевантан извор за проучавање културе, у последње време неправедно запостављен. На крају, "Између култура Истока и Запада" је дело које подсећа нашу дисциплину на подручје испитивања које се све ређе спроводи, историјско проучавање културе – реконструкција културних прилика у 18. веку на подручју северозападне Боке Которске нам јасно показује да постоје теме и начини њихове обраде које етнологију и убудуће могу квалификовати као дисциплину која даје дијахроне пресеке и закључке о културној стварности.

Срђан Радовић

Ljiljana Gavrilović, *Kultura u izlogu: ka novoj muzeologiji*, Etnografski institut SANU, Posebna izdanja br. 60, Beograd 2007. 220 str.

Studija naučnog saradnika dr Ljiljane Gavrilović *Kultura u izlogu: ka novoj muzeologiji*, objavljena kao 60. knjiga u okviru posebnih izdanja Etnografskog instituta SANU, usredsređena je na jedan, u domaćoj naučnoj produkciji, skoro potpuno zanemaren problem. Reč je o pitanju teorijskog utemeljenja muzeologije, sa akcentom na povezivanju etnologije/antropologije kao akademske i teorijske discipline sa njenom primenom u svakodnevnoj muzeološkoj praksi.